

KẾT LUẬN

Nguyên nhân và chủ thể phát sinh ra chất thải làm cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối tại khu vực xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai

Căn cứ Luật Bảo vệ môi trường ngày 23/6/2014;

Căn cứ Quyết định số 09/2015/QĐ-UBND ngày 25/02/2015 của UBND tỉnh Lào Cai ban hành quy định, vị trí, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Sở Tài nguyên và Môi trường Lào Cai;

Căn cứ báo cáo số 174/BC-SNN ngày 27/4/2018 của Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn về kết quả xác định nguyên nhân gây hiện tượng cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá, dứa bị thối tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương;

Căn cứ báo cáo số 138/BC.TCT ngày 03/5/2018 của Tổ công tác theo Quyết định số 773/QĐ-UBND ngày 13/3/2018 của UBND tỉnh Lào Cai

Thực hiện chỉ đạo của UBND tỉnh Lào Cai tại văn bản số 2019/UBND-TNMT ngày 11/5/2018 và số 2878/UBND-TNMT ngày 29/6/2018, Sở Tài nguyên và Môi trường Kết luận nguyên nhân và chủ thể phát sinh ra chất thải làm cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối tại khu vực xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai với các nội dung cụ thể như sau:

I. KHÁI QUÁT CHUNG.

Dự án mở rộng nhà máy luyện kim màu Lào Cai tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương (*gọi tắt là nhà máy luyện kim màu Lào Cai*) do Công ty cổ phần Tứ Đỉnh làm chủ đầu tư (*địa chỉ trụ sở chính tại tổ 7, phố Cầu Mây, thị trấn Sa Pa, tỉnh Lào Cai*) được UBND tỉnh Lào Cai cấp Giấy chứng nhận đầu tư số 12.121.000.123 chứng nhận thay đổi lần thứ hai ngày 25/3/2015.

1. Mục tiêu, quy mô và tiến độ của dự án:

Từ tháng 01/2015 đến hết tháng 09/2016, sản xuất ra các sản phẩm: Bột đồng thủy luyện (99,95% Cu): 2.000 tấn /năm; sản phẩm phụ từ quá trình sản xuất đồng, gồm các loại bột: Đồng, chì, kẽm, thiếc, atimon; quặng sắt vôi viên.

Từ tháng 10/2016, sản xuất ra các sản phẩm: Đồng tấm tinh luyện (99,95% Cu): 10.000 tấn /năm; Bột đồng thủy luyện (>99,95% Cu): 2.000 tấn/năm; Axit Sulfuric 98,00%: 35.000 tấn/năm; các kim loại chì, kẽm, antimon thối (*hàm lượng kim loại > 95%*): 5000 tấn/năm.

Từ khi được cấp Giấy chứng nhận đầu tư, ngoài các hạng mục nhận chuyển nhượng lại từ chủ đầu tư trước đây (*Công ty cổ phần đầu tư Vidifi Lào Cai*); Công ty cổ phần Tứ Đỉnh đã đầu tư xây dựng một số hạng mục, gồm: 01

Nhà xưởng thổi sten đồng công nghệ lò quay (*trong xưởng lắp đặt hệ thống lò quay công suất thiết kế khoảng 60.000 tấn sten đồng/năm*); 01 Nhà xưởng hòa luyện sắt vè viên công nghệ lò đứng; 01 Nhà xưởng cấp liệu (*cấp nguyên liệu sản xuất cho xưởng luyện sắt vè viên*); Hệ thống thu bụi, hệ thống thu khí, kênh dẫn khí SO₂ từ nhà xưởng thổi sten đồng công nghệ lò quay về khu vực xưởng hòa luyện đồng cũ (*đã chuyển thành nhà kho*).

Các hạng mục có trong Giấy chứng nhận đầu tư nhưng Công ty cổ phần Tứ Đình chưa đầu tư xây dựng, gồm: Xưởng lò sôi, phản xạ đồng; Xưởng điện phân tinh luyện đồng; Xưởng sản xuất axit sunfuric H₂SO₄; Xưởng luyện chì + antimon; Xưởng tuyển chì + kẽm; 02 Bể lắng lọc; Bể nước sản xuất trên cao.

Đến thời điểm hiện tại, Công ty cổ phần Tứ Đình đầu tư chưa đúng, không đủ các hạng mục đầu tư thuộc dự án, chậm quá thời hạn được ghi trong Chứng nhận đầu tư đã được cấp 12 tháng. Các hạng mục đã đầu tư chưa được cơ quan có thẩm quyền nghiệm thu theo quy định. Vì vậy, theo quy định tại khoản 2, điều 123, Luật Xây dựng năm 2014 thì nhà máy luyện kim màu Lào Cai chưa đủ điều kiện đi vào hoạt động.

2. Quá trình sản xuất của nhà máy và các vấn đề phát sinh:

Theo báo cáo của Công ty cổ phần Tứ Đình, lượng tinh quặng đồng đã nhập khẩu chuẩn bị cho sản xuất bị tồn kho khá nhiều, trong khi tiến độ đầu tư xây dựng chậm nên Công ty gặp rất nhiều khó khăn. Trên cơ sở kiến nghị của Công ty và ý kiến chấp thuận của Bộ Công thương tại Văn bản số 4743/BCT-CNNg ngày 02/6/2014, để tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, UBND tỉnh đã có văn bản số 5223/UBND-CT ngày 19/11/2015 đồng ý cho Công ty cổ phần Tứ Đình sản xuất và tiêu thụ sản phẩm sten đồng từ nguồn nguyên liệu nhập khẩu theo hợp đồng đã ký kết với đối tác nước ngoài với khối lượng 33.248,12 tấn, thời gian đến hết tháng 9/2016. Tuy nhiên, đến hết thời gian nêu trên Công ty cổ phần Tứ Đình đã đưa vào sản xuất 14.360,491 tấn, khối lượng còn lại chưa đưa vào sản xuất là 18.887,629 tấn. Để tiếp tục tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, UBND tỉnh có văn bản số 5917/UBND-KT ngày 02/12/2016 đồng ý cho Công ty cổ phần Tứ Đình được sản xuất và tiêu thụ sản phẩm sten đồng từ nguồn nguyên liệu nhập khẩu với khối lượng nguyên liệu tối đa là 18.887,629 tấn và phải đảm bảo các điều kiện về môi trường, quy mô sản xuất đúng quy định.

Trong quá trình sản xuất Công ty cổ phần Tứ Đình không chấp hành đúng và đầy đủ các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường, nên tháng 3/2017 Nhà máy đã gây ô nhiễm môi trường làm cho cây cối, hoa màu và dứa bị thối quả tại xã Bản Lầu. Vì vậy, UBND tỉnh đã chỉ đạo các ngành kiểm tra, xem xét và xử phạt vi phạm hành chính đối với Công ty. Đồng thời, đã tạm dừng hoạt động của nhà máy và yêu cầu Công ty cổ phần Tứ Đình hỗ trợ khắc phục thiệt hại cho các hộ dân với tổng số tiền 2.673.322.334 đồng. Các ý kiến chỉ đạo và xử lý vi phạm như trên, Công ty cổ phần Tứ Đình đã chấp hành và thực hiện nghiêm túc.

Sau khi xảy ra sự việc rò rỉ khí thải, Công ty đã đầu tư cải tạo, nâng cấp hệ thống xử lý khí thải và lắp đặt thêm 03 tháp xử lý khí thải bằng sữa vôi. Đồng

thời Công ty tiếp tục có văn bản đề nghị được tiếp tục sản xuất hết khối lượng quặng còn tồn kho. Về xử lý môi trường, Công ty sử dụng phương pháp xử lý bằng sữa vôi với hệ thống 03 tháp xử lý đã được xây dựng và lắp đặt bổ sung.

Để tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, UBND tỉnh đã đồng ý cho phép Công ty cổ phần Tứ Đình sản xuất 02 đợt, với tổng thời gian 60 ngày (*vào tháng 05/2017 và tháng 12/2017*); dưới sự quan trắc, giám sát môi trường của Sở Tài nguyên và Môi trường, chính quyền địa phương và đại diện Nhân dân xã Bản Lầu.

Thực tế, trong tháng 5/2017, Công ty cổ phần Tứ Đình chỉ sản xuất 05 ngày và kéo dài sang tháng 6/2017 thêm 05 ngày; trong tháng 12/2017, Công ty sản xuất 25 ngày, với công suất trung bình 77,4 tấn tinh quặng đồng/ngày.

Về kết quả quan trắc khí thải, đợt sản xuất cuối tháng 5/2017 và đầu tháng 6/2017, hệ thống thiết bị xử lý khí thải SO₂ bằng sữa vôi của nhà máy chưa đạt tiêu chuẩn theo quy định UBND tỉnh đã yêu cầu tạm dừng hoạt động để khắc phục. Kết quả theo dõi, giám sát môi trường trong tháng 12/2017 cho thấy, hệ thống xử lý khí thải SO₂ bằng sữa vôi với 03 tháp xử lý do Công ty đã lắp đặt chỉ xử lý triệt để khí thải khi đáp ứng đủ 04 điều kiện là: Sản lượng tinh quặng đồng tối đa 77,4 tấn/ngày; lượng sữa vôi cấp đủ với lượng tối thiểu 2,43 tấn/ngày; chế độ cung cấp sữa vôi đầy đủ, hoạt động liên tục, đều đặn và ổn định; phải tổ chức quan trắc, giám sát về môi trường 24/24 giờ (*để điều chỉnh lượng tinh quặng đồng đầu vào, chất lượng sữa vôi và chế độ cung cấp sữa vôi*).

Trong giai đoạn cuối tháng 11/2017 và tháng 01/2018 UBND tỉnh đã tiếp tục nhận được ý kiến phản ánh của người dân và UBND xã Bản Lầu về việc cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá, dứa bị thối. Để xác định nguyên nhân và chủ thể gây ra tình trạng nêu trên, UBND tỉnh đã có Quyết định số 773/QĐ-UBND ngày 13/3/2018 thành lập Tổ công tác và giao cho các ngành kiểm tra, xem xét, lấy và phân tích mẫu, nghiên cứu và báo cáo kết luận cụ thể về nguyên nhân, chủ thể làm cho cây cối, hoa màu bị cháy tấp lá, dứa bị thối tại xã Bản Lầu.

Tại báo cáo số 174/BC-SNN ngày 27/4/2018, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (*căn cứ kết quả phân tích mẫu đất, mẫu nước, mẫu thực vật và các thí nghiệm mô phỏng, giải phẫu tế bào của Viện Môi trường Nông nghiệp - Bộ Nông nghiệp và PTNT*), đã kết luận: Nguyên nhân làm cho cây cối, hoa màu bị cháy tấp lá, dứa bị thối tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai là do lắng đọng Axit H₂SO₄, đồng (Cu⁺⁺), khí SO₂.

Theo báo cáo kết quả của Tổ công tác tại Quyết định số 773/QĐ-UBND ngày 13/3/2018 của UBND tỉnh, ngoài 02 thời điểm UBND tỉnh cho Công ty sản xuất (*vào tháng 05/2017 và tháng 12/2017*), thì từ ngày 01/5/2017 đến hết tháng 01/2018, Công ty cổ phần Tứ Đình vẫn duy trì hoạt động sản xuất sten đồng, đặc biệt trong tháng 01/2018 khối lượng tinh quặng đồng đưa vào sản xuất nhiều nhất (3.486,08 tấn). Ngoài ra, Công ty còn vận hành lò đứng để sản xuất quặng sắt vôi viên (*trong khi dây chuyền này chỉ có thiết bị thu bụi, chưa có công trình, biện pháp xử lý khí thải, chưa được cơ quan có thẩm quyền thẩm định, phê duyệt*).

3. Đánh giá chung:

Trong suốt quá trình triển khai thực hiện dự án, mặc dù đã được UBND tỉnh tạo các điều kiện thuận lợi và đã chỉ đạo tháo gỡ khó khăn về bồi thường, giải phóng mặt bằng, nhưng Công ty cổ phần Tứ Đình không tích cực triển khai dự án theo đúng tiến độ trong Giấy chứng nhận đầu tư.

Trong giai đoạn từ tháng 05/2017 đến tháng 01/2018, UBND tỉnh chỉ chấp thuận cho sản xuất tinh quặng đồng tồn kho trong tháng 05/2017 và 12/2017, nhưng Công ty cổ phần Tứ Đình đã hoạt động sản xuất liên tục, với khối lượng tinh quặng đồng đầu vào lớn nhất (3.486,08 tấn) mà không được quan trắc, giám sát về môi trường theo đúng quy định.

Công ty đã không chấp hành nghiêm túc các chỉ đạo của UBND tỉnh về tạm dừng hoạt động và khắc phục các tồn tại về lĩnh vực đầu tư, xây dựng, khoa học công nghệ, môi trường, công thương, an toàn và lao động (*Văn bản số 4542/UBND-TNMT ngày 19/9/2016; Văn bản số 1505/UBND-TNMT ngày 10/4/2017; Văn bản số 383/UBND-TNMT ngày 30/01/2018; Văn bản số 687/UBND-TCD ngày 27/02/2018; Văn bản số 768/UBND-TNMT ngày 05/3/2018...*). Vì vậy, đã gây ra tác động xấu về môi trường, ảnh hưởng đến tài sản hoa màu, gây bức xúc trong nhân dân.

II. KẾT LUẬN NGUYÊN NHÂN VÀ CHỦ THỂ PHÁT SINH RA CHẤT THẢI LÀM CÂY CỐI, HOA MÀU BỊ CHÁY, TÁP LÁ VÀ DỨA BỊ THỐI TẠI KHU VỰC XÃ BẢN LẦU, HUYỆN MƯỜNG KHƯƠNG.

1. Về nguyên nhân làm cây cối, hoa màu cháy, tấp lá và dứa bị thối:

Theo báo cáo số 174/BC-SNN ngày 27/4/2018, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã kết luận nguyên nhân làm cho cây cối, hoa màu bị cháy tấp lá, dứa bị thối tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai là do lắng đọng Axit H_2SO_4 , đồng (Cu^{++}), khí SO_2 .

Kết luận: Nguyên nhân làm cây cối, hoa màu bị cháy tấp lá, dứa bị thối tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai là do lắng đọng Axit H_2SO_4 , đồng (Cu^{++}), khí SO_2 .

2. Về chủ thể phát sinh ra chất thải làm cây cối hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối:

Trên cơ sở Báo cáo số 138/BC.TCT ngày 03/5/2018 của Tổ công tác theo Quyết định số 773/QĐ-UBND ngày 13/3/2018 của UBND tỉnh Lào Cai và Báo cáo số 168/BC-STNMT ngày 26/6/2018 của Sở Tài nguyên và Môi trường về kết quả cuộc họp xác định đối tượng làm phát sinh chất thải, gây ra hiện tượng cây cối hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối khu vực xã Bản Lầu, huyện Mường Khương đã xác định: Nguồn gốc phát sinh ra các chất thải, tạo thành các chất axit H_2SO_4 , đồng (Cu^{++}), khí SO_2 là từ nhà máy luyện kim màu Lào Cai thuộc Dự án mở rộng nhà máy luyện kim màu tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương do Công ty cổ phần Tứ Đình làm chủ đầu tư.

Kết luận: Chủ thể phát sinh ra chất thải làm cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối là nhà máy luyện kim màu Lào Cai thuộc Dự án mở rộng nhà

máy luyện kim màu tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương do Công ty cổ phần Tứ Đình làm chủ đầu tư.

Căn cứ đưa ra kết luận nêu trên dựa vào các cơ sở sau đây:

- Dự án mở rộng nhà máy luyện kim màu Lào Cai tại xã Bản Lầu, huyện Mường Khương của Công ty cổ phần Tứ Đình chưa đủ điều kiện đi vào hoạt động, toàn bộ công trình xử lý môi trường của dự án chưa được đầu tư xây dựng hoàn chỉnh theo báo cáo đánh giá tác động môi trường và chưa được kiểm tra, xác nhận hoàn thành trước khi đưa vào sử dụng.

- Trong giai đoạn từ tháng 6/2017 đến tháng 11/2017 và tháng 01/2018, mặc dù UBND tỉnh không cho sản xuất, nhưng Công ty vẫn hoạt động liên tục với khối lượng tinh quặng đồng đầu vào của tháng 11/2017 là 87,0 tấn/ngày; tháng 01/2018 là 116,2 tấn/ngày, làm phát sinh ra lượng khí thải SO₂ vượt quá khả năng xử lý của hệ thống xử lý khí thải bằng sữa vôi (đầu vào tối đa là 77,4 tấn/ngày theo quan trắc tháng 12/2017). Quá trình sản xuất không có sự quan trắc, giám sát về môi trường theo quy định để kiểm soát khí thải phát tán ra môi trường.

- Theo khảo sát thực tế, phạm vi cây cối, hoa màu và dứa bị thối; vị trí các mẫu có các chỉ số đồng (Cu) vượt quá ngưỡng cho phép đều phân bố gần nhà máy và dọc theo hướng gió chủ đạo từ nhà máy kéo dài theo hướng Tây và Tây Bắc. Thời điểm cây cối hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa chết, thối quả trùng với thời điểm nhà máy sản xuất với khối lượng tinh quặng vượt mức tối đa là 77,4 tấn/ngày. Từ khi nhà máy dừng hoạt động đến nay cây cối, hoa màu và cây dứa đã hồi phục, sinh trưởng và phát triển bình thường.

- Trong khu vực xã Bản Lầu và vùng lân cận chỉ có nhà máy luyện kim màu Lào Cai của Công ty cổ phần Tứ Đình là cơ sở sản xuất phát sinh ra các chất thải, tạo thành các hóa chất axit sulfuric (H₂SO₄), đồng (Cu⁺⁺), khí SO₂.

- Phạm vi, diện phân bố và tính chất của hiện tượng cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá; dứa bị thối ở thời điểm cuối năm 2017 và đầu năm 2018 hoàn toàn giống với sự việc xảy ra vào tháng 3/2017 mà Công ty cổ phần Tứ Đình đã nhận trách nhiệm và chấp hành các hình thức xử phạt vi phạm hành chính, hỗ trợ khắc phục thiệt hại cho các hộ dân bị ảnh hưởng với số tiền 2.673.322.334 đồng.

Trên đây là kết luận nguyên nhân và chủ thể phát sinh ra chất thải làm cây cối, hoa màu bị cháy, tấp lá và dứa bị thối tại khu vực xã Bản Lầu, huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai. Sở Tài nguyên và Môi trường báo cáo UBND tỉnh, các ngành liên quan và thông báo cho Công ty Cổ phần Tứ Đình./.

Nơi nhận:

- TT. UBND tỉnh (B/c);
- Ban Giám đốc Sở;
- Các sở/ngành: Công thương, KHĐT, Thanh tra tỉnh, Tư Pháp, Giao Thông VTXD, Khoa học và Công nghệ, Công an;
- UBND huyện Mường Khương;
- Công thông tin ĐT tỉnh;
- Công ty CP Tứ Đình;
- Lưu: VT, CCBVMT.

KT. GIÁM ĐỐC

PHÓ GIÁM ĐỐC

Lê Ngọc Dương